

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۱۹ جون ۲۰۱۷

نقش و جایگاه مخرب حکومت اسلامی ایران در خاورمیانه!

در جهان امروز، همه حکومت‌های سرمایه‌داری جهان و نهادهای بین‌المللی وابسته به آن‌ها، جز کسب قدرت و ثروت و حفظ آن‌ها، به چیز دیگری نمی‌اندیشند. از این‌رو، آن‌ها برای حفظ بقای خود به هر جنایتی از جمله از جنگ داخلی و خارجی و کشورگشایی گرفته تا تروریسم دولتی و غیردولتی و سرکوب و سانسور متوسل می‌شوند.

هدف این مطلب نه بررسی و نقد سیاست‌ها و عملکردهای حکومت‌ها، بلکه بررسی عملکردها و سیاست‌های ارتجاعی حکومت اسلامی ایران در وقایع پرتلاطم خاورمیانه است. حکومت اسلامی ایران، نزدیک به چهار دهه است که هم تروریسم دولتی را تبلیغ و ترویج می‌کند و هم گروه‌های تروریستی منطقه را آموزش می‌دهد و مسلح می‌کند تا از آن‌ها در راستای اهداف سیاسی، اقتصادی و نظامی و دیپلماتیک خود، سوءاستفاده کند. این حکومت مخالفین خود را سرکوب و اعدام، حتی تاکنون صدها نفر از فعالین سیاسی و فرهنگی خود را در داخل و خارج از ایران در کشورهای مختلف ترور کرده است. بنابراین حکومت اسلامی ایران و همچنین همه حکومت‌های سرمایه‌داری جهان، هرگز دلشان به حال مردم فلسطین، یمن، عراق، لبنان، سوریه و... نمی‌سوزد، بلکه دخالت تروریستی و ارتجاعی آن در امور داخلی این کشورها، حمایت از گروه‌های مشخصی است که اهداف و سیاست‌ها و ایدئولوژی او را نمایندگی می‌کنند و به‌دنبال منافع خود هستند.

حکومت اسلامی ایران، حتی در داخل ایران نیز نماینده اکثریت مردم ایران نیست. چرا که این حکومت در حد کلان نصف جامعه ایران را از هرگونه آزادی و حقوق انسانی و شهروندی محروم کرده است. یعنی زنان ایران، همواره مورد تبعیض و نابرابری و ستم و سرکوب سیستماتیک هم حکومت و قوانین زن‌ستیز اسلامی آن و هم پدرسالاری و مردسالاری قرار می‌گیرند. در این حکومت، اقلیت‌های ملی و مذهبی به شدت سرکوب می‌گردند. حکومت اسلامی، حتی «خودی»‌هايش را نیز که ذره‌ای از چهارچوب سیاست‌ها و قوانین نانوشته رهبری عدول می‌کنند با انزوا و حبس خانگی روبرو می‌کنند. رفتاری که با موسوی و کروبی و تاج‌زاده و یا خاتمی و اکنون احمدی‌نژاد صورت گرفته است. پیش‌تر نیز خمینی نایب خود، یعنی منتظری را عزل کرده بود و الان نیز خانواده او تحت فشارند و یا بنی‌صدر رئیس جمهور وقت را برکنار کرده بود.

اگر مجموعه گفته‌های بالا را در کنار هم قرار دهیم به این نتیجه می‌رسیم که این حکومت به غیر از حفظ قدرت و ثروت به هیچ چیز توجه ندارد و اگر در معرض خطر قرار گیرد تر و خشک را با هم می‌سوزاند. به‌علاوه سیاست‌های

کلان داخلی و خارجی حکومت اسلامی در ۳۹ سال گذشته، سبب شده است که جامعه ایران، همواره در معرض خطرات عدیده‌ای در عرصه سیاست خارجی چون تحریم اقتصادی، احتمال حمله نظامی و درگیری‌های داخلی قرار گیرد. و در عرصه سیاست داخلی نیز تهدید و سانسور، زندان و شکنجه، اعدام و ترور و رشد روافزون و بی‌سابقه فقر و گرانی و آسیب‌های اجتماعی نفس مردم ایران را بند آورده است.

حضور مستقیم نیروهای سپاه پاسداران حکومت اسلامی ایران در عراق و سوریه

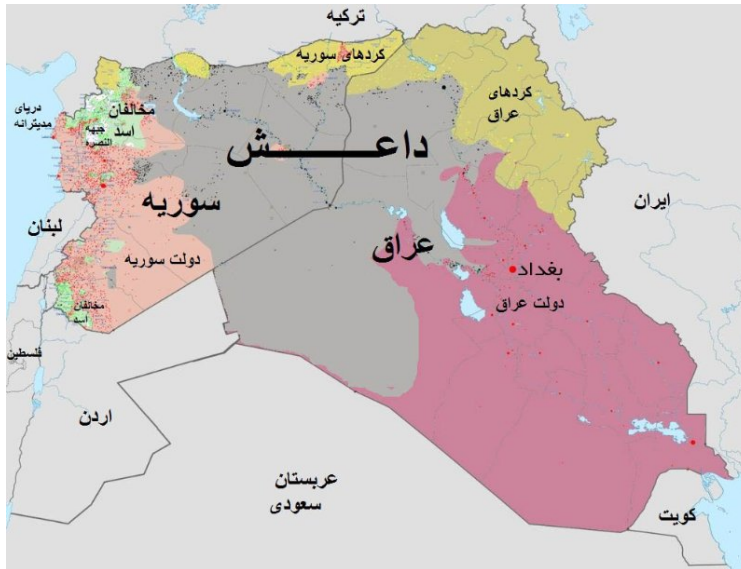
از زمانی که امریکا و متحدانش عراق را اشغال کردند و یک گروه شیعه را به قدرت رساندند غیرمستقیم و سپس مستقیم همکاری‌های امریکا و ایران در امور داخلی عراق آغاز شده و تا به امروز ادامه یافته است. یعنی حدود ۱۳ سال. به‌نوعی می‌توان گفت ظهور داعش نتیجه سیاست‌های امریکا و ایران و عربستان سعودی، ترکیه، قطر و... در عراق و تحقیر مردم غیرشیعی در این کشور است.

اگر وقایع چند سال اخیر را مدنظر قرار دهیم یکی از «شاهکارهای» حکومت اسلامی و سپاه پاسداران آن در عراق و سوریه، تشکیل شبه‌نظامیان شیعه است که سازمان‌دهی و آموزش و تسلیح آن را سپاه قدس حکومت اسلامی به فرماندهی پاسدار قاسم سلیمانی به‌عهده داشته است.

ماه‌ها پیش از طرح عملیات آزادسازی موصل، ایران و گروه‌های نیابتی خود در عراق بر دولت این کشور فشار وارد آوردند تا نقش شبه‌نظامیان در حمله به موصل را بپذیرد. چشم اندازی که به باور بسیاری روند حزب الله‌سازی عراق است.

در ۲۹ نوامبر ۲۰۱۶، نیروهای بسیج مردمی عراق (بسیج عراق) که عمدتاً شامل شبه‌نظامیان شیعی مورد حمایت ایران می‌شود، به حمله نظامی پیوست که از سوی ارتش عراق، ایالات متحده و نیروهای کرد رهبری می‌شود و برای بازپس‌گیری شهر موصل از حکومت اسلامی (داعش) صورت می‌پذیرد. شبه‌نظامیان شیعه جبهه جدیدی در غرب موصل گشودند - مسیری که ارتباط نیروهای داعش با پایگاه‌هایشان در سوریه را قطع می‌کرد. در حالی که نخست وزیر عراق، حیدر العبادی، با نقش شبه‌نظامیان موافقت کرده بود، اما توافقی بر سر ورود آنان به خود شهر صورت نپذیرفته بود. بنا بر گزارش خبرگزاری‌ها، قاسم سلیمانی فرمانده اصلی نیروهای قدس سپاه پاسداران در غرب موصل

حضور داشت و فرماندهی شبه‌نظامیان شیعه را بر عهده داش. اعضای گروه حزب الله نیز حضور دارند و به شبه‌نظامیان کمک می‌کنند.

فرمانده نیروهای بسیج مردمی عراق، هادی الامیری و معاونش، أبو مهدی المهندس اعضای نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب ایران و همچنین از فرماندهان تیپ بدر بودند - گروه شبه‌نظامی که در دهه ۱۹۸۰ از سوی سپاه پاسداران تشکیل شد تا همراه با نیروهای ایرانی علیه صدام حسین در جنگ ایران و عراق بجنگد. پس از سقوط صدام حسین در سال ۲۰۰۳، تیپ بدر به سازمان بدر با یک شاخه نظامی مبدل گشت که اکنون به نماینده نیابتی اصلی و کلیدی ایران در عراق تبدیل شده است.

در ۲۸ اکتبر ۲۰۱۶، معاون نیروهای بسیج عراق، المهندس مصاحبه‌ای با الاخبار، خبرگزاری طرفدار حزب‌الله، انجام داد که روی یک وبسایت وابسته به سپاه پاسداران نیز منتشر شد. در آن مصاحبه او ضمن تأکید بر نقش بسیج عراق در موصل، اعلام کرد که «پس از شکست داعش، نیروهای بسیج مردمی عراق همچنان وجود خواهد داشت، با تروریسم مبارزه خواهد کرد، و از عراق در برابر هرگونه تهدیدی دفاع خواهد کرد. نیروهای بسیج مردمی عراق فعالیت‌های خود را به سوریه نیز گسترش خواهند داد.»

شایان ذکر است که بسیاری از نیروهای شبه‌نظامی شیعه که نیروهای بسیج مردمی عراق را تشکیل می‌دهند، تا کنون هزاران جنگجو برای دفاع از حکومت بشار اسد به سوریه فرستاده‌اند. به کار بردن عبارت «دفاع از عراق در برابر همه تهدیدات تروریستی» از سوی مهندس به‌عنوان توجیهی برای حفظ نیروهای شبه‌نظامی مسلح شیعه در عراق، بسیار شبیه به بهانه حزب‌الله است در نگهداشتن ارتش خود در لبنان که ظاهراً «برای دفاع از لبنان تهدید صهیونیست‌هاست» هرچند که اسرائیل نیروهایش را در سال ۲۰۰۰ از لبنان بیرون کشید.

در اواخر ماه آگوست ۲۰۱۷، شیخ اکرم الکعبی رهبر گروه «حزک النجباء» که یکی از گروه‌های شبه‌نظامی نایب حکومت اسلامی ایران در عراق و بخشی از بسیج عراق و شدیداً در سوریه درگیر است، به ایران سفر کرد. او با مقامات عالی‌رتبه از جمله فرماندهان سپاه پاسداران ملاقات کرد و به او تریبونی داده شد تا ضمن نشان دادن وفاداری خود به رهبر حکومت اسلامی ایران، نظرات حکومت درباره حمله موصل و آینده بسیج عراق را نیز منعکس کند.

کعبی در ملاقات خود با رئیس مجلس ایران اعلام کرد: «نبرد موصل، نبردی تعیین‌کننده برای آینده عراق است که می‌تواند آینده مقاومت اسلامی در عراق را شکل دهد. موصل صحنه نبرد علیه امریکا و بارزانی، رهبر کردستان، است که می‌خواهد یک دولت طرفدار اسرائیل در کردستان بوجود بیاورد.»

کعبی در مصاحبه مطبوعاتی خود اعلام کرد: «هیچ کشوری حتی ایالات متحده نمی‌تواند مانع شرکت ما در حمله موصل شود و نمی‌تواند ما را از بین ببرد. و بسیج عراق به فعالیت‌های خود پس از شکست داعش همچنان ادامه خواهد داد.» او در ادامه افزود: «مبارزان نیروهای بسیج عراق از سوی حزب‌الله آموزش دیده‌اند. ما به مرزهای جغرافیایی باور نداریم و فرمانده سلیمانی نماد جبهه مقاومت در جهان است.» کعبی در مصاحبه با تلویزیون دولتی ایران اعلام کرد که با وجود مخالفت ایالات متحده، نیروهای بسیج عراق قطعاً در نبرد موصل شرکت خواهند کرد. او اظهار داشت که نیروهای بسیج مردمی عراق می‌تواند با ادغام در وزارت دفاع عراق موافقت کند، اما به شرط آن‌که ساختار سازمانی آن، مقامات آن و همچنین رهبری آن دست نخورده باقی بماند و نیروهای بسیج مردمی عراق تحت فرمان گروه‌های مقاومت (عبارتی که از سوی حکومت اسلامی ایران برای تشخیص نیروهای نیابتی خود در سرتاسر خاورمیانه مورد استفاده قرار می‌گیرد) قرار بگیرند. در ملاقات کعبی با علی اکبر ولایتی مشاور ارشد خامنه‌ای در زمینه سیاست‌های خارجی؛ ولایتی بر اهمیت شرکت بسیج عراق در حمله موصل تأکید کرد. بنابر گزارش وب‌سایت خبری مشرق، کعبی به ولایتی اطمینان خاطر داد که نیروهای شبه نظامی او پیرو دستورات رهبر ایران هستند.

از زمانی که ایران و کشورهای ۵+۱ به توافق هسته‌ای رسیده و تحریم‌های اقتصادی علیه ایران برداشته شدند، حکومت اسلامی ایران برنامه‌های خود در منطقه را تهاجمی‌تر دنبال می‌کند. این حکومت، برنامه موشکی خود را سرعت بخشیده، حمایت نظامی خود از شورشیان یمن که موشک‌های ایرانی را ۰ که به‌سوی پادشاهی عربستان سعودی و متحدان خلیجی‌اش شلیک می‌کنند - افزایش داده، بر پشتیبانی خود از گروه‌های اسلامی در فلسطین افزوده، درگیری نظامی خود در سوریه را توسعه داده و همچنان به رفتار تحریک‌آمیز علیه ناوهای امریکا در خلیج فارس ادامه می‌دهد. نقش نیروهای بسیج عراق در حمله به موصل و این دورنما که شبه‌نظامیان شیعه در عراق همچنان فعال خواهند ماند، پیامدهای مخربی برای عراق و تمامی منطقه خواهد داشت. این نیروهای شبه‌نظامی سابقه طولانی در خشونت‌های فرقه‌ای و سرکوب آزادی‌ها و حقوق شهروندان دارند، و همچنین در مناطق سنی‌نشین عراق، متهم به جنایات جنگی هستند. در پیامی از سفارت امریکا در بغداد به تاریخ ۹ دسامبر ۲۰۰۹ - که از سوی ویکی لیکس فاش شده - درباره هادی عامری، فرمانده بسیج عراق و رهبر سازمان بدر آمده است: «همه می‌دانند که عامری در سازمان‌دهی حملات نیروهای شبه‌نظامی سپاه بدر (قدرتمندترین و منظم‌ترین گروه شبه‌نظامی شیعه در آن زمان و همچنین پیشرو سازمان بدر) علیه سنی‌ها طی خشونت‌های فرقه‌ای بین سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۶، نقش برجسته‌ای داشته است. منابع موجود نشان می‌دهد که او احتمالاً دستور این حملات علیه ۲ هزار سنی را صادر کرده است. ظاهراً یکی از شیوه‌های کشتار که مورد علاقه اوست استفاده از مته برای سوراخ کردن جمجمه مخالف‌شان است.»

از آغاز به‌وجود آمدن بسیج عراق در سال ۲۰۱۴ تا کنون، این گروه‌های شبه‌نظامی درگیر رفتار سبعانه‌ای علیه اقلیت‌های سنی در عراق بوده‌اند. آن‌ها مکرراً از سوی سازمان‌های بین‌المللی حقوق بشر از قبیل «سازمان عفو بین‌الملل» محکوم شده‌اند. این سازمان گزارشی با عنوان «شواهدی دال بر جنایات جنگی از سوی گروه‌های شبه نظامی شیعه مورد حمایت دولت» منتشر کرده است. در ژانویه سال ۲۰۱۶، معاون نماینده «سازمان دیده‌بان حقوق بشر» در خاورمیانه ضمن محکوم کردن این جنایات اعلام کرد: «مجدداً غیرنظامیان بهای شکست عراق در مهار کردن

گروه‌های شبه‌نظامی لجام گسیخته را می‌پردازند. کشورهای حامی نیروهای امنیتی عراقی و همچنین نیروهای بسیج مردمی، باید پافشاری کنند تا این غیرنظامیان رفتار خشونت‌آمیز خود را متوقف کنند.»

یک روزنامه امریکائی نیز با کنار هم قراردادن شواهدی، نوشت که ایران از طریق گروه‌های شیعه درگیر در عراق، به عملیات آزادسازی موصل از دست داعش پیوسته است.

روزنامه کریستین ساینس مانیاتور روز شنبه ۸ آبان ۱۳۹۵، در گزارشی با عنوان «نقشی که ایران در حمله به موصل ایفا می‌کند، چیست؟» به بیان جزئیاتی درباره اقدامات حکومت اسلامی ایران در همکاری با گروه‌های شیعه در عملیات بازپس‌گیری موصل از دست داعش پرداخته است.

کریستین ساینس مانیاتور، نوشت شبه‌نظامیان شیعه مورد حمایت ایران، به کمپین نظامی پیوسته‌اند تا داعش را از موصل بیرون برانند. با ورود شبه‌نظامیان شیعه، جبهه جدیدی به‌سمت نواحی غربی شهر موصل گشوده شده است.

اشاره این رسانه امریکائی به‌گزارش اخیر آسوشیتدپرس است که نوشت حشد الشعبی یا بسیج مردمی عراق در غرب موصل محاصره این شهر را تکمیل کرده است.

«جعفر الحسینی» سخن‌گوی گردان‌های حزب‌الله عراق به آسوشیتدپرس گفته، حزب‌الله و دیگر شبه‌نظامیان مرتبط حدود چهار مایل به سمت شهر تلعفر پیشروی کرده و سه خودروی بمب‌گذاری شده انتحاری داعش را با موشک‌های ضدتانک منهدم ساخته‌اند.

طبق اعلام بسیج مردمی عراق، شبه‌نظامیان شیعه وارد شهر موصل نخواهند شد. در حالی این گروه حضور خود در عملیات آزادسازی موصل را اعلام کرده که آن‌ها تحت حمایت تهران هستند.

هدف آن‌ها کنترل مرزهای غربی عراق با سوریه و تأمین امنیت این مناطق هستند. در مرز غربی عراق با سوریه، خطوط لوله‌های نفتی و مسیر تدارکاتی داعش در بین موصل و رقه است.

حضور نیروهای شیعه نزدیک به حکومت اسلامی ایران در غرب موصل، در حالی است که در حال حاضر ارتش عراق و پیشمرگه‌های کرد موصل را محاصره دارند. نیروهای تحت حمایت امریکا از مناطق جنوبی و شمال شرقی حرکتی هم‌گرا را به‌سوی موصل ادامه می‌دهند.

به نوشته کریستین ساینس مانیاتور، ورود حشد الشعبی یا بسیج مردمی عراق به نبرد موصل نشان دهنده هم‌گرایی بیش‌تر امریکا و ایران در جنگ علیه داعش است و این شرایط در حالی بوجود آمده که دشمنی تاریخی بین دو کشور تاحدودی کاهش یافته است.

حضور نیروهای شیعه مورد حمایت ایران در نبرد آزادسازی موصل از دست داعش در حالی است که پیش‌تر ترکیه هم خواستار حضور در این عملیات بود اما با مخالفت بغداد مواجه شد.

ایران از سال ۲۰۱۴ و با قدرت گرفتن داعش، در جنگ عراق علیه داعش حضور دارد و برای بازپس‌گیری شهر فلوجه به ارتش این کشور مشاوره نظامی داد.

همچنین اخیراً «بدر الفحل»، نماینده استان صلاح‌الدین در پارلمان عراق، از وجود ۴۰۰ زندان متعلق به گروه شیعه «حشد الشعبی» در مناطق مختلف عراق خبر داد.

این نماینده عراقی گفت: «حشد الشعبی شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران بیش از ۷ هزار شهروند عراقی را از استان صلاح‌الدین و دیگر استان‌های عراق ربوده و در زندان‌های غیر قانونی خود نگه داشته‌اند.»

در همین حال، سازمان عفو بین‌الملل شبه‌نظامیان «الحشد الشعبی» مورد حمایت ایران را به نقض فاحش حقوق بشر متهم کرده و گفته است این شبه‌نظامیان سال گذشته هنگام بازپس‌گیری فلوجه بیش از ۶۵۰ شهروند عراقی را ربوده و در جاهای نامعلومی مخفی کرده‌اند.

سازمان عفو بین‌الملل، طی فراخوانی با شعار «آن‌ها کجایند» برای مشخص شدن سرنوشت ربوده‌شدگان به تحقیق و بررسی پرداخته است.

حشد الشعبی یا بسیج عمومی عراق، که با نظارت سپاه پاسداران ایران تأسیس و آموزش دید از فرماندهان فرقه‌گرایی که در ایران بودند تشکیل شده است. این نیرو در کشتار اهل سنت عراق به‌خصوص در مناطق انبار و صلاح‌الدین متهم است. سازمان‌های حقوق بشری بارها فرماندهان این نهاد مورد حمایت ایران را به ارتکاب جنایات ضد بشری متهم کردند.

خبرگزاری رویترز در گزارشی، به پیشینه و برخی واقیعت‌های موجود درباره این ائتلاف شبه‌نظامی شیعیان در عراق اشاره کرده است:

- حشد الشعبی متشکل از سه گروه بزرگ و چند گروه کوچک‌تر شبه‌نظامی شیعه عراقی است، که مجموع اعضای آن حدود ۲۰ هزار نفر برآورد شده است. بیشتر اعضای آن را شیعیان عرب تشکیل می‌دهند، اما گروه‌های ایزدی و آسوری نیز در میان آن‌ها هستند. بزرگترین گروه شیعه عرب این ائتلاف نیز «سازمان بدر» نام دارد.

- این بسیج مردمی در سال ۲۰۱۴ میلادی و در پی تحركات گروه افراطی سنی موسوم به «دولت اسلامی» یا داعش در عراق شکل گرفت و فرماندهان آن مستقیماً به حیدر العبادی نخست‌وزیر عراق گزارش می‌دهند. بیشتر اعضای این ائتلاف توسط مستشاران ایرانی ایرانی آموزش نظامی دیده‌اند.

- اعضای حشد الشعبی ارتباطات نزدیکی با نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و فرمانده آن، قاسم سلیمانی، دارند. نیروی قدس بازوی برون مرزی سپاه است. در روزهای اخیر نیز مانند گذشته، تصاویر قاسم سلیمانی در اطراف موصل در سطح رسانه‌های اجتماعی پخش شد، که نشان از نظارت مستقیم او بر این عملیات دارد.

- شبه‌نظامیان شیعه عملیات خود را در چارچوب عملیات گسترده ارتش عراق برای آزادسازی موصل از جبهه غربی شهر برای تصرف روستای تل عفر - با هدف قطع مسیر تدارکاتی داعش و مسدود کردن راه فرار آن‌ها به سمت سوریه، آغاز کردند.

اکنون این نیرو در عملیات آزادسازی موصل از تصرف گروه «حکومت اسلامی» (داعش) شرکت دارد. روزنامه بریتانیایی گاردین نیز سال گذشته در آغاز عملیات آزادسازی موصل، در گزارشی نوشته بود که شبه‌نظامیان شیعه، نقش مستقیمی در حمله به موصل به منظور آزادسازی آن از تصرف «حکومت اسلامی» نخواهند داشت تا به ساکنان سنی‌مذهب شهر این اطمینان داده شود که هدف از این عملیات، انگیزه مذهبی نیست.

شبه‌نظامیان «حشد الشعبی» (بسیج مردمی)، نقش ایجاد مانع را از طرف غرب موصل ایفا خواهند کرد به‌گونه‌ای که جلوی فرار شبه‌نظامیان «حکومت اسلامی» را به آخرین پایگاه بزرگ خود یعنی شهر رقه سوریه، بگیرند.

گاردین نوشته است که شبه‌نظامیان شیعه با وارد نشدن به شهر موصل، دست‌شان برای تحقیق یکی از برجسته‌ترین اهدافشان باز خواهد بود که عبارت است از، تأمین منطقه نفوذی در عراق و سوریه که به دریای مدیترانه منتهی می‌شود.

پس از ۱۲ سال جنگ در عراق و همچنین جنگ‌های خونین چند سال اخیر در سوریه، ایران اکنون بیش از هر زمان دیگری، به تأمین جاده‌های زمینی نزدیک شده که قدم‌هایش را در منطقه تثبیت کند؛ جاده‌ای که شاید شیوه حضور جمهوری اسلامی را در مناطق عربی تغییر دهد.

یک مقام اروپایی که نقش ایران را در جنگ‌های پنج سال اخیر رصد می‌کند، در این باره می‌گوید: «آن‌ها با جدیت برای محقق کردن این هدف تلاش می‌کنند.»

این مقام مسؤول که خواسته نامش فاش شود، افزوده است: «ایرانی‌ها قادر خواهند بود هر زمان که بخواهند، نیرو و مهمات را میان دریای مدیترانه و تهران، انتقال دهند و این کار را از راه‌های امنی انجام خواهند داد که خود یا نمایندگانشان، امنیت آن‌ها را تأمین می‌کنند.»

گفت‌وگوها با مسؤولان منطقه‌ای، افراد ذی‌نفوذ عراقی و ساکنان شمال سوریه، نشان از آن دارد که این جاده زمینی، به‌شکلی آهسته از سال ۲۰۱۴ در حال شکل‌گیری است. این جاده پیچیده است، از بخش عربی عراق می‌گذرد، به شمال سوریه می‌رود و با عبور از شمال حلب که در آن ایران اکنون نیرو مستقر کرده، به شمال شرق سوریه می‌رسد.

ترکیه مخالف این طرح ایران است. جاده از مناطق عبوری آغاز می‌شود که ایران از آن برای ارسال نیرو و اسلحه به عراق طی ۱۲ سال گذشته استفاده کرد. این همان راهی است که سپاه قدس از آن برای راه‌اندازی جنگ خیابانی علیه نیروهای امریکائی در عراق با استفاده از متحدانش به کار برد و همین متحدان هستند که اکنون در جنگ با «حکومت اسلامی» نقش ایفا می‌کنند.

مسؤولان امریکائی می‌گویند گروه‌های «عصائب اهل الحق» و «حزب‌الله عراق» که از سوی حکومت اسلامی ایران حمایت می‌شوند، مسؤول حدود ۲۵ درصد از تلفات امریکا در عراق هستند. این گروه‌ها از زمان خروج نیروهای امریکائی از عراق، پرنفوذتر هم شده‌اند.

از تناقضات جالب در جنگ‌های نوین این است که پس از بازگشت نیروهای امریکائی به عراق برای جنگ با گروه «حکومت اسلامی»، همین گروه‌های شبه‌نظامی شیعه گاهی عملیات خود را با پشتیبانی هوایی امریکا، انجام دادند.

جاده مدنظر ایران، از بعقوبه، مرکز استان دیالی واقع در ۶۰ کیلومتری شمال بغداد عبور می‌کند. ترکیب جمعیتی بعقوبه از صدها سال پیش، شیعی-سنی است. این شهر یکی از مناطق تنش اصلی در جنگ‌های داخلی اخیر عراق بود. جاده سپس از راه جاده‌ای که شبه‌نظامیان شیعه (حشد الشعبی) آن را تأمین می‌کنند، به شمال غرب عراق، یعنی مناطقی که در ماه‌های گذشته در تصرف «حکومت اسلامی» بود، می‌رود.

شهرک شرقاط در استان صلاح‌الدین، یکی از مناطق مهم در این طرح است. این شهر ۲۲ سپتامبر گذشته به کنترل نیروهای عراقی و شبه‌نظامیان حشد الشعبی درآمد.

شمار زیادی از شبه‌نظامیان شیعه اکنون در شهرک شرقاط حضور دارند و خود را برای حرکت به غرب موصل آماده می‌کنند؛ منطقه‌ای که در حدود ۸۰ کیلومتری جنوب شرق سنجار قرار دارد. میان این منطقه و سنجار، شهرک تلغفر واقع است، شهرکی که همچنان در تصرف «حکومت اسلامی» است و در گذشته، وطنی تاریخی برای ترکمن‌ها، سنیان و شیعیان بود.

یک مقام اطلاعاتی بلندپایه عراقی می‌گوید که منطقه میان تلغفر و سنجار، برای طرح بسیار مهم است.

سنجار، سکونت‌گاه تاریخی ایزدی‌ها به شمار می‌آید که سال ۲۰۱۴ با حمله شبه‌نظامیان «حکومت اسلامی»، اکثر آن‌ها یا کشته شدند یا فرار کردند. نیروهای کرد نوامبر ۲۰۱۵، شبه‌نظامیان «حکومت اسلامی» را از شهر بیرون راندند. از آن هنگام گریلاهای حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک)، به سنجار منتقل شدند.

عبدالرحیم الشمری، یکی از رهبران قبایل برجسته عراق است که در مناطق نزدیک به گذرگاه ربیعہ منتهی به سوریه، بسیار با نفوذ است. او از سوی شبه‌نظامیان شیعه حمایت می‌شود و به نظام بشار اسد در دمشق نزدیک است.

الشمری به روزنامه آبرور می‌گوید: «باور ندارم که ایران تأثیر بزرگی در منطقه ما داشته باشد.» او ادامه می‌دهد: «هیچ نیروی بزرگی وجود ندارد که به ما کمک تسلیحاتی کند، اما از لحاظ ایدئولوژیکی حزب کارگران کردستان، به کردهای این منطقه رسیدگی می‌کند و مشکلی در حضورشان نیست.»

جاده مورد نظر، پس از گذرگاه ربیعہ، از شهرهای قامشلی و کوبانی عبور کرده و به عفرین می‌رود. این مناطق در کنترل یگان‌های مدافع خلق (ی.پ.گ) هستند.

یک مقام اروپائی می‌گوید: «ایران معتقد است که واحدهای مرتبط با خود را در مناطقی مستقر کرده که لازم است، اما مطمئن نیستیم حجم حضور و قدرت ترک‌ها را به‌طور دقیقی ارزیابی کرده باشد.»

ترکیه از چندی پیش مداخله خود را در شمال سوریه آغاز کرده و چه بسا آن را توسعه دهد. در اطراف موصل هم حضور دارد و می‌گوید اقدامش برای «جلوگیری از تغییر ترکیب جمعیتی منطقه» است.

در میان تمام مناطق از تهران تا ساحل سوریه، ایران بیش‌ترین توان خود را در حلب متمرکز کرده است. حدود ۶ هزار شبه‌نظامی حمایت شده از سوی ایران که اکثر آن‌ها عراقی هستند، در اطراف حلب حضور دارند و خود را برای کنترل کامل شهر آماده می‌کنند.

تحلیل‌گرانی که حضور قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس را در جبهه‌های مقدم جنگ در سوریه و عراق، یا مشارکتش در جلسات در دمشق و بغداد پی‌گیری کرده‌اند، می‌گویند که او بیش‌ترین سرمایه‌گذاری را در سوریه کرده است.

احمد چلبی سیاست‌مدار در گذشته عراقی، سال ۲۰۱۴ به روزنامه آبرور گفته بود: «در دیداری که با سلیمانی داشتم، به من گفت که اگر سوریه را از دست بدهیم، تهران را از دست خواهیم داد»، او به نقل از سلیمانی افزود: «هر آشوبی را به فرصت تبدیل خواهیم کرد.»

کنترول حلب، ایستگاه مهمی در مسیر شکل دادن به این جاده خواهد بود. این جاده از نزدیکی دو روستا در شمال سوریه می‌گذرد که به صورت تاریخی، شیعه‌نشین بودند.

یک مقام مسؤول بلندپایه و دیگر مسؤولان عراقی می‌گویند که جاده مورد نظر تهران، به سمت حومه حمص، چهارمین شهر بزرگ سوریه پیش می‌رود؛ سپس به شمال می‌رود و از پایگاه علوی‌های سوریه عبور می‌کند؛ منطقه‌ای که در یک سال گذشته، امنیت آن را نیروی هوائی روسیه برای اسد تأمین کرده است.

این جاده که ایران برای ایجاد آن بسیار تلاش کرده و هزینه داده است، در بندر لاذقیه پایان می‌یابد. این بندر در طول جنگ از کنترول نیروهای نظامی سوریه خارج نشد.

انجام عملیات علیه داعش در موصل زمینه را برای همراهی گروه‌های مختلف در عراق (نیروهای ارتش، نیروهای یگان مبارزه با تروریسم، پولیس فدرال، نیروهای پیشمرگه، الحشد الشعبی، پولیس استان نینوی و برخی نیروهای محلی از جمله الحشد الوطنی) در زیر یک پرچم فراهم آورده است.

در واقع عملیات آزادسازی موصل از وجود نیروهای داعش، دغدغه‌ای همگانی در عراق با سلیقه‌های مختلف و حتی متضاد می‌باشد. اما آنچه در این راستا مهم به‌نظر می‌رسد آینده عراق پس از آزادسازی موصل است که با توجه به شواهد موجود، زمان زیادی همراه با بحران‌های مختلف خواهد بود. در واقع با پذیرش این امر که فرآیند آزاد سازی موصل از تسلط داعش طولانی مدت خواهد بود نکته اساسی این است که آیا روند حکماری در میان نیروهای عراقی متشکل از جریان‌های مختلف شیعی - کردی - سنی تا پایان آزادسازی موصل ادامه خواهد یافت؟ و مهم‌تر این که این

روند همگرایی در میان عراقی‌ها با وجود دشمن مشترک داعشی بعد از آزادسازی موصل و یکسره نمودن حیات فیزیکی داعش در عراق همچنان ادامه خواهد یافت؟ یا این‌که درگیری‌های فرقه‌ای این بار به‌شکل دیگری ظهور خواهد کرد؟ برای پاسخ‌گویی به این سؤالات باید مبنا رویکردهای واپس‌گرایانه سنتی و فرقه‌ای را در جامعه عراقی همچون مردم کرد و سنی و یا شیعیان جستجو کرد.

در رابطه با آنچه که از آن به‌عنوان سؤال یاد شد باید این نکته چالشی را یادآور شد که با وجود اظهارات مقامات دولتی و نیروهای نظامی عراقی همچون پیشمرگه‌های اقلیم کردستان، مبنی بر اتحاد با یکدیگر برای آزادسازی موصل و پایان دادن به حیات داعش در عراق، نباید فراموش کرد که با توجه به کمک‌های فرقه‌ای آینده پسا موصل و نقش کشورهای منطقه‌ای همچون ایران، ترکیه و حتی فرمانطقه‌ای ایالات متحده آمریکا و ناتو، روسیه، چین، اتحادیه اروپا، چالشی بنیادین و آنتی زیر خاکستر در زمان کنونی نیز مستعد شعله‌ور شدن استنبابر این طولانی‌شدن مبارزه با داعش در موصل به‌راحتی می‌تواند زمینه‌ساز تفرقه‌های ملی - مذهبی خونین‌تری شود. به‌طوری‌که روند جنگ با داعش را بیش از پیش با مشکل روبرو کرده و با چالشی جدی مواجه کند. به‌عبارت دیگر، شکنندگی اتحاد موجود در عراق به اندازه‌ای است که امکان فروپاشی آن در هر لحظه امری بدیهی به‌نظر می‌رسد.

در واقع برای نشان دادن عمیق این چالش‌ها، باید سطح تحلیل را علاوه بر درگیری‌های داخلی عراق میان گروه‌های دارای قدرت در عراق از شیعیان در قدرت گرفته تا اهل تسنن و کردها از یکسو، به نقش و میزان تأثیرگذاری کشورهای منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای از سوی دیگر توجه کرد.

با این اوصاف نباید فراموش کرد که عملیات موصل در طول گذشت قریب به ۱۴ سالی از اشغال عراق از سوی آمریکا، بزرگترین عملیاتی است که در عراق انجام می‌شود. به‌طوری‌که این بزرگی هم از بعد گستردگی منطقه عملیاتی و تعدد حضور نیروهای مختلف و هم از حیث دخالت‌گیری بازیگران متعدد داخلی و خارجی، اتفاقی کم‌نظیر است که توانسته است نیروهای ارتش و امنیتی عراق با پیشمرگه و شبه نظامیان شیعه تحت کنترل حکومت اسلامی ایران را در کنار هم برای حصول به هدفی واحد، یعنی جنگ داعش گرد آورد.

نشست رسانه‌ای «عمار حکیم» رئیس مجلس اعلای اسلامی عراق و «مسعود بارزانی» رئیس منطقه کردستان عراق در اوایل عملیات آزادسازی موصل، چنان بود که در موضع‌گیری آن‌ها، به سادگی اختلافات مشهود است. هرچند هر دوی آن‌ها بر همکاری نظامی همه عراقی با هم تأکید کردند اما نباید تحلیل‌ها، گفتگوها و گزارشات رسانه‌ای در این‌باره را به راحتی نادیده گرفت. حتی با توجه به تأکید بارزانی بر این موضوع که نیروهای پیشمرگه وارد شهر موصل نخواهند شد، بلکه این ارتش عراق به‌ویژه نیروهای ضد تروریسم هستند که باید وارد شهر شوند، نکته مهم این است که نشان‌شناسی ادبیات مورد استفاده بارزانی از تأکید بر روی ارتش و نیروهای ضد تروریسم، می‌توان هشدار به نیروهای بسیج مردمی یا همان الحشد الشعبی قلمداد کرد. از سوی دیگر نیز با وجود اظهارات بارزانی به‌عنوان رئیس منطقه اقلیم کردستان، مبنی بر همکاری‌ها در وضعیت فعلی، نیچروان بارزانی «نخست‌وزیر منطقه کردستان عراق»، در گفت‌وگویی اعلام کرد که پس از پایان عملیات موصل و آزادی این شهر، مذاکرات جدیدی با بغداد بر سر استقلال یا برگزاری همه‌پرسی برای استقلال منطقه کردستان آغاز خواهیم کرد. وی مدعی شد فرصت استقلال از سال ۲۰۰۳ به این‌سو فراهم آمد اما ما به دولت عراق فرصت دادیم و برای آن بسیار هزینه کردیم اما متأسفانه تاکنون به‌نتیجه‌ای نرسیده است.

مسعود بارزانی، رئیس اقلیم کردستان عراق به همراه چند حزب سیاسی در اقلیم کردستان اعلام کردند، روز ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۷ برابر با ۳ مهر ۱۳۹۶ رفراندوم استقلال اقلیم کردستان برگزار می‌شود.

موضوع برگزاری همه‌پرسی استقلال شوک بزرگی به عراق وارد خواهد کرد. زیرا اولین مسأله در اجرای این طرح، تعیین وضعیت کرکوک خواهد بود که اربیل پس از خارج شدن داعش از این منطقه به دنبال الحاق آن به منطقه کردستان است.

از سوی دیگر اختلاف بر سر میدان‌های نفتی و خط لوله بندر جیهان ترکیه به‌دریای مدیترانه، مشکلات مربوط به آب دریاچه‌ها و رودخانه‌های مشترک و همچنین وضعیت اقلیت‌های ملی و مذهبی عراق را درگیر یک چالش طولانی و عمیق می‌کند.

در این میان، در ماه‌های گذشته شاهد هستیم که واشنگتن تحرکات نظامی‌اش را در برخی مناطق عراق گسترش داده و ضمن آن‌که ایجاد بحران‌های جدید در عراق و اقلیم کردستان، امریکا را نسبت به امکان مدیریت سیاسی تحولات عراق امیدوار ساخته است.

بارزانی از سال ۲۰۰۵ در قدرت است و ادامه حکومت او از سال ۲۰۱۳ تنها پس از رایزنی‌های گسترده میان احزاب و به‌عنوان یک دوره اضطراری مورد قبول واقع شد.

حکومت اسلامی ایران و هم حکومت ترکیه، از مخالفین سرسخت این همه‌پرسی و استقلال کردستان عراق هستند. ترکیه به‌دلیل احساس خطر از سوی کردهای هم‌جوار کردستان عراق، با سیاست‌های استقلال‌طلبانه اربیل مخالفت جدی دارد. از هم‌رو در اواسط فروردین سال جاری به‌دنبال افراشته شدن پرچم کردستان در استان کرکوک، رجب طیب اردوغان ضمن درخواست برای پائین آوردن این پرچم هشدار داد، خودداری از انجام این کار به روابط کردها با ترکیه لطمه وارد خواهد کرد.

در حالی که بارزانی بر جلب حمایت ایالات متحده برای برگزاری رفراندوم در سال ۲۰۱۶ حساب ویژه باز کرده بود در مارس ۲۰۱۶ مارک تونر، سخنگوی وزارت خارجه امریکا در دولت اوباما در پاسخ به اظهارات بارزانی گفته بود: «ما از اقلیم کردی به‌عنوان بخشی از عراق حمایت می‌کنیم.» اما با روی کار آمدن دولت ترامپ، بارزانی بر این تصور بود که برخورد کاخ سفید با این سیاست مثبت خواهد بود.

اما مایک پنس معاون رئیس جمهور امریکا در دیدار با مسعود بارزانی رئیس اقلیم کردستان عراق که در حاشیه نشست امنیتی مونیخ انجام شد، گفت: «ما حامی عراقی متحد، فدرالی و دموکرات هستیم.» رئیس سیاست خارجی اتحادیه اروپا می‌گوید اروپا با تشکیل یک کشور کردی در خاورمیانه مخالف است.

همچنین فدریکا موگرتینی رئیس سیاست خارجی اتحادیه اروپا در مارس ۲۰۱۶ اعلام کرد که این اتحادیه با تشکیل یک کشور کردی در منطقه مخالف است و از ایده جدا شدن کردها چه در ترکیه، چه در عراق و یا سوریه حمایت نمی‌کند.

شاید اجازه ندادن سخن‌رانی به بارزانی در کنفرانس امنیتی مونیخ، در واقع نشان از آن دارد که قدرت‌های جهانی حاضر نیستند به‌خاطر منافع اقتصادی، سیاسی، نظامی و دیپلماتیک خود، دولت‌های منطقه را از خود ناراضی نمایند.

بر این اساس شرایط فعلی چشم‌انداز مفیدی را برای حل بحران‌های سیاسی و اقتصادی اقلیم کردستان ارائه نمی‌کند، حتی امکان درگیری و تقسیم اقلیم کردستان میان جریان‌های سیاسی مخالف وجود دارد و این احتمال مطرح نیز اخیراً شده است. نخستین‌بار هوال ابوبکر، رئیس انجمن استانداردی سلیمانیه، از فهرست حزب تغییر، به این احتمال اشاره کرد. او خطاب به ریاست حکومت گفت: «کاری نکنید مجبور به اجرای سیستم دو اداره‌ای شویم.» در مارس ۲۰۱۶، اتحادیه میهنی از اعزام هیئتی به ترکیه برای انجام مذاکرات صادرات گاز به‌طور مستقل به ترکیه خبر داد که واکنش شدید بارزانی را در پی داشت. رویکردی که احتمال بازگشت به دوران جنگ و رویاروی نظامی اربیل- سلیمانیه را بار دیگر ممکن خواهد ساخت.

مسعود بارزانی و گروهی از سیاستمداران بلندپایه اقلیم کردستان در نشست که شامگاه چهارشنبه ۷ ژوئن ۲۰۱۷ برگزار شد، تاریخ برگزاری همه‌پرسی استقلال را تعیین کردند. بر اساس تصمیم آن‌ها این همه‌پرسی ۲۵ سپتامبر برگزار می‌شود.

۶ نوامبر انتخابات پارلمانی کردستان عراق هم برگزار می‌شود. دوران ریاست بارزانی بر اقلیم کردستان عراق از یک سال پیش سپری شده، اما هنوز رئیس تازه‌ای برای اقلیم کردستان انتخاب نشده است. اقلیم کردستان از بحران اقتصادی رنج می‌برد و حقوق کارمندان را به‌همین دلیل کاهش داده است. برگزاری همه‌پرسی استقلال ممکن است این مشکلات را که بیش‌تر به خاطر رابطه پرتنش با دولت عراق پیش آمده، تا حدی کاهش دهد.

به‌طور کلی می‌توان چنین برداشت کرد که طرح موضوع برگزاری رفراندوم از سوی مسعود بارزانی، در شرایطی که بحران‌هایی که اقلیم کردستان با آن‌ها روبرو هستند بر قوت خود باقی مانده‌اند و موانع منطقه‌ای و بین‌المللی نیز رفع نشده‌اند، عموماً جنبه تبلیغاتی و نمایشی دارد و مسعود بارزانی هر از چند گاهی با پیش کشیدن بحث استقلال کردستان، درصدد است تا افکار عمومی اقلیم کردستان را از مشکلات موجود اقتصادی، سیاسی، نظامی و امنیتی اقلیم منحرف کند و هم‌زمان امتیازاتی از دولت مرکزی عراق کسب کند.

همه این اظهارات در حالی بیان شده‌اند که پیش از این نیز «فاضل میرانی»، منشی حزب دموکرات کردستان عراق گفته بود که اوضاع منطقه نشان می‌دهد که باید با بغداد به توافق برسیم و اگر اربیل بتواند با بغداد بر سر استقلال کردستان به توافق برسد دیگر نیازی به برگزاری همه‌پرسی نیست. در واقع این نوع مواضع و گفتارها در رسانه‌ها، نشان‌گر دیدگاه‌های متضاد از موجودیت و منافع میان عراقی‌های درگیر در جنگ با داعش است.

از سوی دیگر نیز رهبران و نیروهای نظامی اهل تسنن موجود در عملیات آزادسازی موصل نیز الحشد الشعبی را تهدیدی برای خود و جایگاهشان در موصل قلمداد می‌کنند که به دنبال پس زدن آن‌ها است.

کوتاه سخن این‌که آزادسازی موصل اگر چه عراق را از حیث تروریست‌های داعش پاک خواهد کرد اما دیری نخواهد انجامید که تنش‌ها در عراق این بار شدیدتر از گذشته و با مطالبات ملی- مذهبی ظهور خواهد کرد. از این‌رو نباید خوش‌بین بود که آینده عراق پس از آزادسازی موصل، بهتر خواهد شد. در واقع از فردای آزادسازی موصل و شکست دشمن مشترک، روند چالشی در عراق در میان گرایش‌های مختلف قدرت داخلی و منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای به‌سوی تنش‌های شدیدتر سمت و سو پیدا می‌کند.

نمایندگی سازمان ملل گفته است با انتشار این بیانی‌های خیرهایی را تکذیب کرده که در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی منتشر شده بود و این ادعا را در میان آورده بودند که سازمان ملل بر نحوه برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان نظارت دارد.

در بیانیه نمایندگی سازمان ملل تأکید شده که سازمان ملل به هیچوجه مایل نیست در برگزاری همهپرسی استقلال در اقلیم کردستان مشارکت داشته باشد.

پیش از این، دیندار زیباری یکی از سخنگویان کابینه اقلیم کردستان عراق گفته بود: نماینده سازمان ملل در عراق در نشست شورای امنیت سازمان ملل اعلام کرده که اقلیم کردستان در پی برگزاری همهپرسی استقلال از عراق است.

نماینده سازمان ملل در عراق با مسعود بارزانی رئیس اقلیم کردستان نیز دیدار کرده بود. زیباری گفته بود: سازمان ملل از طریق نماینده ویژه خود در عراق نقش مهمی را در این کشور ایفا می‌کند و در این مدت از طریق ارتباط با کشورها صدای کردستان عراق را به گوش همه رسانده است.

یک ماه بعد از آنکه احزاب اقلیم کردستان بر سر برگزاری همهپرسی استقلال به توافق رسیدند. بغداد اعلام کرده است که برگزاری یک همهپرسی در چنین ابعادی نیازمند یک اجماع ملیست و یک یا چند حزب به تنهایی نمی‌توانند در این مورد تصمیم بگیرند.

همهپرسی استقلال کردستان در اقلیم کردستان و در مناطقی در غرب و شمال عراق برگزار می‌شود که تحت کنترل داعش بوده اما اکنون توسط نیروهای کرد آزاد شده است. در اقلیم کردستان پنج میلیون نفر زندگی می‌کنند.

در حال حاضر نیز یک مسأله بسیار مهم و حیاتی در آزادسازی موصل، مورد نیروی انسانی است. اکنون هم نیروهای داعشی و هم نیروهای مخالف آن، ضربات متعددی به جان و مال و روحیه مردم عادی موصل وارد کرده‌اند. در گزارشات آمده است داعش از مردم عادی به‌عنوان سپر دفاعی استفاده می‌کند. همچنین گزارشاتی منتشر شده که نیروهای شیعه، پیشمرگه‌های اقلیم کردستان و نیروهای دولتی، مردمی را که موفق به فرار از موصل شده‌اند دستگیر و بازجویی و تحت فشار قرار می‌دهند و گاهی نیز برخی از آن‌ها را اعدام کرده‌اند. اکنون پس از گذشته ماه‌ها ز آغاز عملیات آزادسازی موصل، از جمعیت موصل با توجه به استقرار قابل‌توجهی از مردم در این شهر، به‌عنوان سپری در برابر نیروهای عامل از بیرون استفاده می‌کنند. بالا بودن میزان جمعیت مردم این شهر، تغییر دهنده بسیاری از تاکتیک‌های عملیاتی است. بنابراین، نیروهای مخالف داعش نمی‌توانند به‌راحتی وارد آن شوند و همواره آتش توپخانه‌ها را علیه مردم فعال کنند.

سازمان ملل می‌گوید گروه موسوم به دولت اسلامی (داعش) احتمالاً حدود صد هزار نفر را در مناطقی از موصل به عنوان «سپر انسانی» نگه داشته است.

برونو گدو، نماینده کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل در عراق، گفته است شرایط در این مناطق از موصل وخیم و وخیم‌تر می‌شود و ساکنان آن به آب، غذا، برق و سوخت دسترسی اندکی دارند. وی از شرایط غیرنظامیانی که در درگیری میان نیروهای عراقی و داعش گرفتار شده‌اند ابراز نگرانی کرد.

نیروهای عراقی از حدود هشت ماه پیش عملیاتی را برای بیرون راندن داعش از موصل آغاز کرده‌اند. هم‌اکنون بیش‌تر بخش‌های موصل در اختیار نیروهای عراقی است و نیروهای داعش در بخش کوچکی از محلات قدیمی شهر حضور دارند.

نماینده کمیساریای عالی پناهندگان در عراق، جمعه ۱۶ ژوئن ۲۰۱۷، جمعه، گفت: «مطالعیم که نیروهای داعش حین عقب‌نشینی از منطقه زنجیلی موصل غیرنظامیان را همراه خود به جاهائی برده‌اند که درگیری در آن‌ها جریان دارد. این یعنی این‌که غیرنظامی‌ها را به‌عنوان سپر انسانی در شهر قدیم موصل نگه داشته‌اند.»
گدو، تأکید کرده که غیرنظامیان موصل در شرایط «تنگنا و وحشت» هستند.
بنا به گزارش‌ها تکتیراندازهای داعش غیرنظامیانی را که سعی می‌کنند از مناطق تحت کنترل آن‌ها فرار کنند هدف می‌گیرند.

برآورد می‌شود که در جریان نبرد موصل بیش از ۸۰۰ هزار نفر آواره شده‌اند که تاکنون حدود یک چهارم آن‌ها به خانه‌هایشان در محله‌های خارجی شده از تصرف داعش بازگشته‌اند. آوارگان موصل در ۱۳ اردوگاه سازمان ملل و همچنین در خانه‌های دیگران زندگی می‌کنند.

اکنون بخش‌هایی از شهر موصل از جمله فرودگاه و پادگان آن آزاد شده و جنگ شدید در غرب موصل در جریان است. داعش در سوریه و در شهر رقه نیز تحت فشار قرار دارد و از هر طرف محاصره شده است. اما با این وجود هنوز نمی‌توان تصور کرد که این جنگ‌ها به این زودی‌ها با شکست کامل داعش خاتمه یابد. در هر صورت دیر و یا زود بساط داعش از این دو مرکز مهم خود در عراق و سوریه برچیده خواهد شد. اما این نیروی خطرناک و تبه‌کار به‌شکل گروه‌های تروریستی به بقای خود ادامه خواهد داد اما مانند گذشته سرزمین وسیع در دست آن‌ها نخواهد بود.

در واقع عراق بعد از سال ۲۰۰۳ میلادی وارد یک مرحله جدید از تاریخ سیاسی خود شد. این تحول موجب روی کار آمدن یک دولت شیعه با حمایت امریکا بود و در ادامه آن با یک پدیده جدید خطرناک به‌نام «داعش» شد. شهرهای مختلف سنی‌نشین به‌سرعت سقوط کرد و با پیوستن خاک‌های سوریه تروریست‌ها به تردد در این دو کشور مشغول شدند و بعد از آن راهی شهرهای عمق عراق و کردستان عراق شدند.

در چنین شرایطی، این نگرانی هم وجود دارد که داعش در یک شرایط دشوار از سلاح‌های خطرناک و ممنوعه استفاده کند. تا کنون نیروهای دولتی در مقایسه با پیچیدگی عملیات پیشرفت چشمگیری نداشتند.

حتی وقتی داعش از موصل خارج شود طبیعتاً این گروه در نقاط دیگر به‌صورت پراکنده دست به عملیات خواهد زد احتمالاً در ایران. این بیان‌گر آن است که با آزادسازی موصل، داعش دست از اهدافش نخواهد کشید. زیرا این گروه از نظر ساختاری و تشکیلاتی به‌گونه‌ای تشکیل شده که بتواند مدت زیادی مقاومت کند. بی تردید اندیشه داعش سال‌ها در منطقه باقی خواهد ماند و نباید این‌گونه تصور کرد که با تصرف موصل قدرت نظامی داعش از بین خواهد رفت. اگر موصل آزاد شود بدون شک در دیگر نقاط عراق و خارج عراق عملیات‌های داعش افزایش خواهد یافت. در واقع این خصلت داعش است که وقتی در جایی مجبور به عقب‌نشینی می‌شود در جایی دیگر خود را ارگانیزه می‌کند. همچنان‌که مشاهده کردیم طی یک سال گذشته، وقتی داعش در کوبانی شکست خورد و بخش‌هایی از آن منطقه را از دست داد حتی در انگلیس، بلژیک، آلمان، فرانسه و... اقدامات جنایت‌کارانه‌ای انجام داد تا قدرت‌نمایی کند و نگذارد اسمش فراموش شود.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، کمیسیون تحقیق سازمان ملل متحد، این کمیسیون مستقل بین‌المللی در گزارشی به شورای عالی حقوق بشر سازمان ملل گفت به رغم توافق مذکور، درگیری‌ها در اطراف استان حمص در مرکز، در نزدیکی دمشق پایتخت آن کشور، و همچنین در استان جنوبی در عا ادامه دارد.

توافق «کاهش تنش» که اواسط اردیبهشت سال جاری به ابتکار روسیه، ترکیه و ایران حاصل شد، خواستار توقف درگیری‌ها در چهار منطقه با هدف کاهش تنش در سوریه است. با این حال دولت بشار اسد اعلام کرد با وجود پیروی از توافق، به «مبارزه با تروریسم» ادامه خواهد داد. دمشق و حامیان اصلی آن، تهران و مسکو، از مخالفان اسد با عنوان تروریست یاد می‌کنند.

پائولو سرجیو پین‌پرو رئیس کمیته تحقیق که در شورای عالی حقوق بشر سازمان ملل در شهر ژنو سوئیس سخن می‌گفت، تأکید کرد که تنها در استان شمالی ادلب و غرب حلب «کاهش محسوس» خشونت‌ها به چشم می‌خورد؛ اما در درعا، اخیراً حتی افزایش هم یافته است.

وی افزود، حدود ۶۰۰ هزار نفر در مناطق دیگری خارج از چهار منطقه مورد اشاره در توافق کاهش تنش، همچنان تحت محاصره قرار دارند و تقریباً هر روز هدف بمباران قرار می‌گیرند.

تلاش‌های دیپلماتیک بین‌المللی برای پایان دادن به جنگ داخلی شش ساله سوریه، که نزدیک به نیم میلیون کشته و میلیون‌ها آواره بر جای گذاشته است، تاکنون به نتیجه نرسیده است.

در چنین اوضاع آشفته و بحرانی، اخیراً آیت‌الله علی خامنه‌ای، رهبر حکومت اسلامی ایران، در دیدار با سران قوا و مسؤولان و کارگزاران حکومتش گفت که دولت امریکا در پی حذف عناصر اقتدار حکومت اسلامی در منطقه یعنی سپاه پاسداران، نیروی قدس و بسیج است. علی خامنه‌ای سپس از مسؤولان حکومت اسلامی خواست که خلاف اهداف امریکا عمل و عناصر اقتدار حکومت اسلامی یعنی سپاه، بسیج و سپاه قدس را تقویت کنند.

خامنه‌ای در جای دیگری از سخنانش افزود که مخالفت ایران و امریکا با یکدیگر بنیادی است و به مسائل هسته‌ای و حقوق بشر محدود و خلاصه نمی‌شود. او گفت دولت امریکا با اصل حکومت اسلامی ایران مخالف است و به همین خاطر در سیاست خارجی ایران اصل بر بی‌اعتمادی به امریکا است. او سپس افزود که به دلیل نادیده گرفتن همین اصل در مذاکرات هسته‌ای یعنی به علت اعتماد دولت و وزیر امور خارجه ایران به سخنان مقامات واشنگتن ضرباتی به نظام اسلامی وارد شد و خلاءهایی به وجود آمد که دولت امریکا هم اکنون سرگرم بهره‌برداری از آن‌ها است.

خامنه‌ای امریکا را مبنی بر نقض حقوق بشر در ایران و پشتیبانی این کشور از تروریسم و بی‌ثباتی در منطقه بی‌اساس دانست و افزود «که با امریکا نمی‌توان کنار آمد.» علی خامنه‌ای اداره درست کشور را منوط به وحدت قوا و «اعتماد نکردن به امریکا» خواند و از مسؤولان و دولت حسن روحانی خواست که «با دشمن خارجی و عوامل داخلی آن فاصله گذاری کنند.» او گفت که در مدیریت کشور «اعتماد نکردن به دشمن» باید مورد توجه کامل قرار بگیرد.

خامنه‌ای تلویحاً از حسن روحانی خواست که تجربه خطرناک ابوالحسن بنی‌صدر، نخستین رئیس جمهوری اسلامی ایران، را مبنی بر «دو قطبی کردن» جامعه و تقسیم آن میان موافق و مخالف تکرار نکند.

خامنه‌ای بار دیگر به موضوع انتخابات اخیر ریاست جمهوری در ایران اشاره کرد و گفت: «مهم‌ترین مولفه این انتخابات صرف‌نظر از نتیجه آن اعتماد مردم به صندوق رای و نفس انتخابات در جمهوری اسلامی ایران بود.»

از سوی دیگر «رکس تیلرسون»، وزیر خارجه امریکا نیز گفته است که سیاست ایالات متحده پشتیبانی از عناصری در داخل ایران است که به تغییر مسالمت‌آمیز این حکومت منجر شود.

وزیر خارجه امریکا که روز چهارشنبه ۲۴ خرداد ۱۳۹۶ در کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان درباره بودجه و سیاست‌های وزارتخانه‌اش سخن می‌گفت، اظهار داشت پس از مطالعه برجام، توافق هسته‌ای با ایران را «توافقی ضعیف» یافته است.

رکس تیلرسون در جواب تد پو، سناتور جمهوری‌خواه، که درباره تغییر حکومت ایران و قرار دادن سپاه در فهرست گروه‌های تروریستی سؤال کرده بود گفت: «سیاست خارجی امریکا در مورد ایران در حال شکل‌گیری است و هنوز به رئیس‌جمهوری ارائه نشده است.»

او در عین حال ایران را عامل «بی‌ثباتی» در منطقه دانست و گفت که «امریکا علیه هژمونی ایران اقدام کرده است.» وزیر خارجه امریکا، اعمال تحریم‌های جدید علیه افراد ایرانی را در همین راستا ارزیابی کرد. تیلرسون، تأکید کرد که وزارت خارجه همچنین در حال بررسی پیامدهای دیپلماتیک و بین‌المللی قرار دادن کلیت سپاه پاسداران در فهرست گروه‌های تروریستی است.

او تصریح کرد: «سیاست ما در مورد ایران پس زدن این هژمونی است. مهار توان ایران برای ساخت تسلیحات هسته‌ای و پشتیبانی از عناصری در داخل ایران است که به تغییر مسالمت‌آمیز این حکومت منجر شود. این عناصر آنجا هستند.»

وزیر خارجه امریکا اشاره‌ای به این عناصر نکرد و در عین حال گفت که برنامه‌ای برای ملاقات با ایرانی‌ها ندارد. تیلرسون، همچنین گفت که وزارت خارجه امریکا هر چه در توان دارد برای آزادی زندانیان امریکایی در ایران به‌کار خواهد بست.

سیاست تغییر مسالمت‌آمیز در ایران، که رکس تیلرسون از آن سخن گفته، چرخشی آشکار در سیاست خارجی دونالد ترامپ در مورد ایران است. باراک اوباما رئیس‌جمهوری پیشین امریکا با فاصله گرفتن از این سیاست به دنبال تعامل با ایران بود که در نهایت به توافق هسته‌ای تیرماه سال ۹۴ منجر شد که کاهش شدید فعالیت‌های اتمی ایران را به دنبال داشت.

به عقیده تحلیل‌گران سیاسی، با توجه به مناقشه روزافزون شیعه و سنی در خاورمیانه، حمله همه‌جانبه داعش به ایران امری اجتناب‌ناپذیر بود. حمله اخیر داعش به تهران، هشدار بزرگی برای جامعه ایران بود. مسأله هیچ‌گاه انجام یا عدم انجام حمله داعش به ایران نبود، بلکه بحث بر سر زمان انجام آن بود.

جنگ نیروهای شیعه تحت رهبری قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران، با داعش و دیگر شبه‌نظامیان سنی در منطقه دلیلی کافی برای هدف گرفتن ایران بوده است.

حکومت اسلامی برای گسترش نفوذ خود در منطقه و بسط هلال شیعی منابع هنگفتی را صرف حمایت از موقعیت‌اش نه تنها در سوریه، بلکه لبنان، فلسطین، یمن، عراق و... کرده است، تا پل ارتباطی‌اش به لبنان و دریای مدیترانه را حفظ کند. این امر به‌معنای نگاه داشتن بشار اسد در قدرت است.

حکومت اسلامی ایران، یکی از حامیان عمده جنگ و تروریسم بین‌المللی است و حمله داعش به تهران باعث شوکه شدن سران حکومت اسلامی ایران شد. حمله به قلب حکومت اسلامی در تهران، نشان‌گر این حقیقت تلخ است که جهادیون سنی می‌توانند همانند آن چه جهادیون ایرانی در سوریه و عراق و یمن انجام داده‌اند، سپاهی در ایران تشکیل بدهند.

به این ترتیب، کلیه قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه بر طبل جنگ می‌کوبند و تاکنون نیز اثبات کرده‌اند که در راستای منافع و بقای خود، حاضرند به هر جنایتی و خشونت‌ی و جنگی علیه بشریت متوسل شوند.

در خاتمه می‌توان تأکید کرد که امریکای و طرفدارانش و رقبای آن‌ها مانند روسیه و چین و غیره صرفاً تمایل چندانی به در اختیار گرفتن زمین و شرکت در درگیری‌های جزئی و حتی نابودی داعش ندارند؛ بلکه آن‌ها در نظر دارند خاورمیانه تازه‌ای به وجود بیاورند که هر کدام از مناطق آن همانند اسرائیل پایگاه آن‌ها باشد. و در این میان تصفیه حساب با حکومت اسلامی ایران، حائز اهمیت است و همه شواهد نشان می‌دهد که این مسأله به طور جدی‌تر در اولویت امریکا و عربستان و... قرار گرفته است. به عبارت دیگر، اگر جنبش‌های اجتماعی آزادی‌خواه و برابری‌طلب مستقل ایران و همه نیروهای آزاده جامعه ایران در داخل و خارج کشور، نقش موثری در تحولات جامعه نداشته باشند ممکن است تکرار فجایع دردناک و مخرب و ویران‌گر عراق، افغانستان، لیبیا، سوریه، یمن و... در ایران نیز تکرار گردد. به‌خصوص در حال حاضر برخی عناصر نیروهای ایرانی مخالف حکومت اسلامی نیز آماده‌اند در صورت حمله نظامی به ایران، پیاده نظام امریکا و متحدانش شوند. ضروریست که این احتمالات را در نظر گرفت و به فکر برون رفت از این بن‌بست و بحران خطرناک شد. چرا که با توجه به اوضاع کنونی جهان و صف‌بندی‌های جدید و تلاش برای تقسیم مجدد جهان در بین قدرت‌های بزرگ و همچنین حرص و ولع بیش از اندازه و وحشیانه سیستم سرمایه‌داری جهانی برای بلعیدن مواد خام و استثمار شدیدتر نیروی کار، راه‌انداختن جنگ‌ها و کشورگشایی‌های جدید دور از انتظار نیست!

جمعه بیست و ششم خرداد [جوزا] ۱۳۹۶ - شانزدهم جون ۲۰۱۷